

Daniel Kukla**Marta Zając**

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie

PORADNICTWO ZAWODOWE W PROCESIE TRANZYCJI PRZYSZŁYCH ABSOLWENTÓW NA RYNEK PRACY – OCZEKIWANIA STUDENTÓW

Streszczenie

Usługi z zakresu poradnictwa zawodowego mogą pełnić ważną pomoc studentom w procesie tranzycji z edukacji na rynek pracy. By jednak pomoc ta była efektywna, treści usług poradnictwa zawodowego powinny być dostosowane do realnych potrzeb studentów (często wynikających z przeobrażeń rynku edukacji i pracy). Niniejsze opracowanie wskazuje na wybrane wyzwania przed jakimi stają współcześni studenci/ absolwenci w kontekście dynamiki rozwoju rynku edukacji i pracy. Przedstawione w nim zostały także wyniki badań dotyczące oczekiwań studentów względem treści usług z zakresu poradnictwa zawodowego.

Słowa kluczowe: poradnictwo zawodowe, student, rynek pracy, rynek edukacji, tranzycja.

VOCATIONAL GUIDANCE IN THE PROCESS OF TRANSITION OF THE FUTURE GRADUATES INTO THE LABOUR MARKET – STUDENT EXPECTATIONS

Abstract

Counseling services can play an important role in helping students in the transition from education to the labour market. However, in order to make this assistance effective, the content of career guidance services should be tailored to the real needs of students (often resulting from the transformation of education and labour market). This study points to the selected challenges faced by contemporary students / graduates in the context of the dynamics of the development of education and labour market. It presents also the results of research on students' expectations with respect to the content of career guidance.

Key words: counseling, career guidance, student, labour market, education market, transition.

Wstęp

Poradnictwo zawodowe to w uproszczeniu proces, którego celem jest pomoc jednostce radzącej się w planowaniu, a następnie realizacji kariery zawodowej. Pomoc ta obejmować może zarówno wsparcie podczas dokonywania wyborów, podejmowania decyzji edukacyjno-zawodowych, podczas wyznaczania celów, dalszych planów rozwoju kariery, czy też

w trakcie adaptacji oraz w samodoskonaleniu zawodowym¹. W zależności od tego do kogo jest kierowane (tj. do uczniów, osób bezrobotnych, osób planujących przekwalifikowanie zawodowe itd.), przypisuje się mu nieco inne role i zadania. W przypadku studentów oraz absolwentów zadania realizowane przez poradnictwo zawodowe można rozpatrywać bardzo szeroko (zakres pomocy może obejmować w zasadzie wszystkie wymienione powyżej obszary). Istotną kwestią jest dostosowanie treści tych usług do realnych potrzeb studentów. Aby pomoc realizowana w ramach poradnictwa zawodowego była skuteczna należy przede wszystkim mieć świadomość wyzwań przed jakimi stoją młodzi ludzie – ich dylematów i specyficznej sytuacji z jaką się aktualnie zmagają. W tym kontekście ważna jest świadomość zmian jakie aktualnie następują na rynku edukacji i pracy – zmiany te niejednokrotnie wyznaczają nowe zadania i cele do realizacji dla studentów i absolwentów w kontekście tranzytu na rynek pracy. Poradnictwo zawodowe natomiast, z założenia służy wsparciu jednostki w tym procesie, a co za tym idzie powinno elastycznie dostosowywać treści swoich usług do specyficznych wymagań otoczenia.

Zmiany dotyczące funkcjonowania edukacji wyższej takie jak m.in. jej większa różnorodność, elastyczność ofert edukacyjnych, urynkowanie edukacji wyższej, wzrost wskaźnika skolaryzacji, migracje studentów, większy dostęp do wyjazdów (krajowych i zagranicznych)² to tylko wybrane czynniki mające wpływ na sposób studiowania, dokonywania wyborów, kształtowania siebie jako przyszłego pracownika, planowania własnej kariery edukacyjno-zawodowej. Zmiany te odpowiednio wykorzystane przez studentów mogą w znaczący sposób ułatwić szeroko pojęty rozwój zawodowy. Szeroki dostęp do edukacji, różnorodność kierunków kształcenia, wielość możliwości i form rozwoju edukacyjnego (takich jak uczestnictwo w kołach naukowych, konferencjach dla studentów, wyjazdach zagranicznych itp.) sprawiają, iż obecnie rozwój edukacyjno-zawodowy można zaplanować na wiele różnych sposobów. Z drugiej jednak strony właśnie ta wielość możliwości powodować może pewne dylematy, trudności wyboru najbardziej odpowiedniej formy rozwoju. Chaos informacyjny, który towarzyszy np. urynkowaniu edukacji, a co za tym idzie powstaniu wielu różnych – często ciekawie, choć tajemniczo brzmiących kierunków, specjalności może powodować trudności w wyborze odpowiedniego kierunku kształcenia, takiego, który zgodny będzie zarówno z predyspozycjami jednostki, jak również z zapotrzebowaniem rynku pracy. W związku z powyższym studenci coraz częściej mogą potrzebować wsparcia w planowaniu własnej kariery edukacyjno-zawodowej, czy też uzyskania rzetelnych informacji zawodowych.

Specyficzne wyzwania wobec studentów oraz absolwentów wynikają również ze zmian zachodzących na rynku pracy. „Kryzys gospodarczy charakteryzujący się zmniejszeniem produkcji (...), ograniczona zdolność gospodarki do wchłaniania zasobów pracy, wkraczanie na rynek pracy pokoleń wyżu demograficznego, (...) dyskryminacyjne, rekrutacyjne praktyki

¹ por. m.in. R. Lamb., *Poradnictwo zawodowe w zarysie*, Wyd. Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 1998, s. 9; A. Kargulowa, *O teorii i praktyce poradnictwa*, Wyd. PWN, Warszawa 2006, s. 206; Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie lepszego uwzględniania poradnictwa przez całe życie w strategiach uczenia się przez całe życie (2008/C 319/02), Dziennik Unii Europejskiej z dnia 13.12.2008, s. 1.

² szerzej m. in. R. Sultana *Strategie usług poradnictwa zawodowego w społeczeństwie wiedzy – europejskie trendy, działania i wyzwania. Raport CEDEFOP*, Wyd. Cedefop. Biuro oficjalnych Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2004, s. 70-71.

pracodawców³, to wybrane aspekty mające wpływ na kształtowanie się aktualnej sytuacji młodych na rynku pracy. Warto nadmienić, iż obecnie zmianie ulegają m.in. wymagania kompetencyjne wobec kandydatów do pracy⁴ (coraz bardziej cenione są tzw. kompetencje miękkie), czego studenci powinni być szczególnie świadomi. Ponadto, w aspekcie szczególnej specyfiki współczesnego rynku pracy, szczególnym wyzwaniem stawianym młodym ludziom jest nie tyle skuteczne poszukiwanie miejsc pracy oraz sprawne odpowiadanie na potrzeby rynku pracy, ale ich kreowanie (zgodne z własnymi możliwościami, talentami, predyspozycjami oraz aspiracjami i potrzebami). Powyższe zmiany nie są obojętne na sposób planowania i zarządzania karierą przez studentów we współczesnych realiach rynku edukacji i pracy. Powinny być zatem również swoistego rodzaju wyzwaniem wobec poradnictwa zawodowego⁵.

Celem niniejszego opracowania jest określenie (w oparciu o analizę badań własnych) potrzeb studentów wobec treści usług z zakresu poradnictwa zawodowego. Na tej podstawie starano się wskazać wybrane wyzwania, jakie stoją przed współczesnym poradnictwem zawodowym w zakresie treści świadczonych usług.

Oczekiwania studentów wobec treści usług z zakresu poradnictwa zawodowego – badania własne

Prezentowane w opracowaniu badania przeprowadzone zostały w 2014 roku wśród 143 studentów (udział w badaniu wzięli studenci Uniwersytetu Opolskiego (UO) i Akademii im. Jana Długosza (AJD)). Były to badania pilotażowe, które stanowią wstęp do dalszych analiz. W badaniu udział wzięli studenci trzeciego roku studiów licencjackich oraz studenci pierwszego i drugiego roku studiów magisterskich. W celu pozyskania danych posłużono się ankietą zawierającą pytania zamknięte oraz otwarte. Uzyskane dane mają charakter poglądowy. Celem teoretycznym badania było poznanie jakie są oczekiwania studentów

³ D. Piróg, *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2013, nr 9, s. 313.

⁴ szerzej m. in. M. Kocór, A. Strzebońska, *Zapotrzebowanie na pracowników*. Na podstawie badań pracodawców i ofert pracy zrealizowanych w 2013 roku w ramach IV edycji projektu Bilans Kapitału Ludzkiego. Edukacja, a rynek pracy – część I, Raport Bilans Kapitału Ludzkiego, Wyd. Parp Warszawa 2014; A. Budnikowski, D. Dąbrowski, U. Gąsior, S. Maciół *Pracodawcy o poszukiwanych kompetencjach i kwalifikacjach absolwentów uczelni – wyniki badania*, [w:] E-mentor 2012, nr 4 (46), dostęp: <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/46/id/946> [01.08.2015].

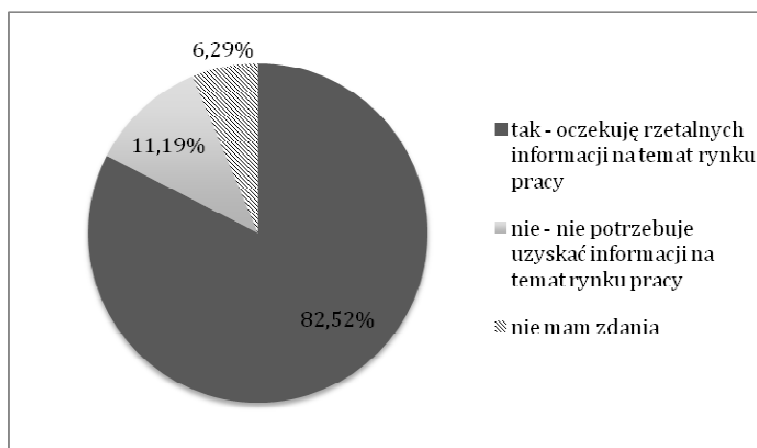
⁵ szerzej: K. Pukelis, *Relation of career designing theories and career counseling strategies: for creative person's career development*, [w:] J. Górna, D. Kukła (red.), *Vocational counselling changes and challenges on the labour market* Publishing House of Jan Długosz University in Częstochowa, Częstochowa 2014, s. 91-92; por też: J-P. Dauwalder, *From heuristics to life-designing: New tools for coping with complex situations*, [w:] J. Górna, D. Kukła (red.), *Vocational Counselling: changes and challenges on the labour market*, Wyd. AJD, Częstochowa 2014; W. Duda, *Career advisory service In the face of economic changes and challenges of the labour market*, [w:] G. Wieczorek, D. Kukła (red.), *An outline of the Polish Careers*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010; B. Jakimiuk, *Planowanie kariery zawodowej wobec przemian rynku pracy*, [w:] B-E. Ertelt, W. Duda, K. Kurek (red.), *Współczesne problemy poradnictwa zawodowego*, Wyd. im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2013; M. Zajac, *Zarządzanie rozwojem zawodowym oraz karierą własną wobec wyzwań rynku pracy*, [w:] D. Kukła, W. Duda (red.), *Współczesne uwarunkowania rynku pracy*, Wyd. Im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2015, s. 69-79.

względem usług z zakresu poradnictwa zawodowego. Celem praktycznym było uzyskanie informacji, które mogłyby pomóc w zaplanowaniu działań służących dostosowaniu treści usług poradnictwa zawodowego do aktualnych wymagań i oczekiwań studentów.

Wyniki przeprowadzonych badań pozwalają stwierdzić, że wśród studentów istnieje zapotrzebowanie na usługi z zakresu poradnictwa zawodowego. Ponad 80% respondentów w pozytywny sposób oceniło przydatność takich usług. Jednocześnie blisko 70% uznało, że chciałoby skorzystać z takiej formy wsparcia.

Aby zorientować się jakie są bardziej szczegółowe potrzeby studentów w tym aspekcie, postanowiono zbadać ich oczekiwania względem treści usług poradnictwa zawodowego.

Badanym studentom przedstawione zostały wybrane formy pomocy, z jakich mogą skorzystać w ramach poradnictwa zawodowego, a następnie poproszeni zostali oni o subiektywną ocenę ich przydatności. Dane wskazują, iż najwięcej studentów chciałoby uzyskać informacje na temat zapotrzebowań lokalnego rynku pracy (rysunek 1). Odpowiedzi takiej udzieliło ponad 80% badanych.

Rys. 1. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem informacji na temat rynku pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

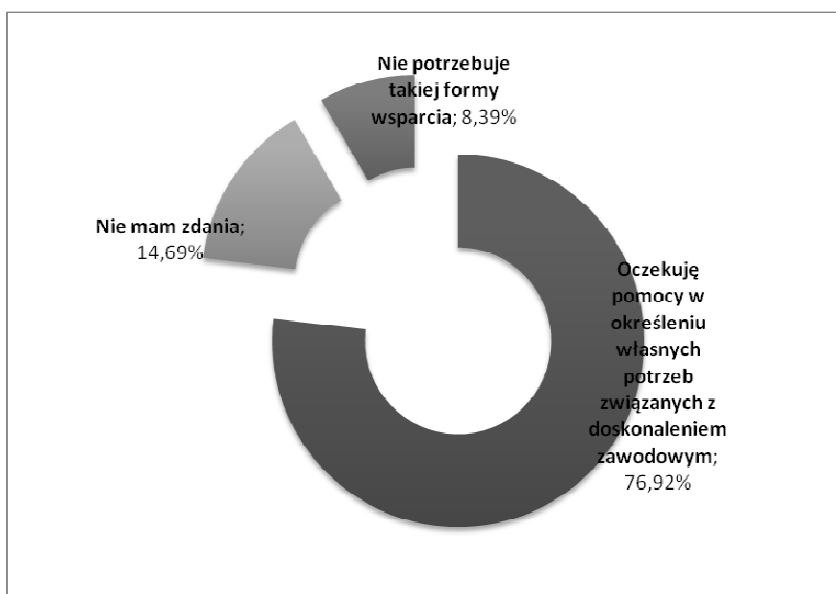
Współcześnie, kiedy wskaźnik bezrobocia wśród studentów jest wyższy niż w przypadku pozostałych grup wiekowych⁶. Kiedy to wskazuje się na fakt, iż młodzi ludzie mają problem z znalezieniem zatrudnienia, a coraz więcej pracodawców dostrzega trudności w znalezieniu odpowiedniego kandydata do pracy⁷ (i w tym kontekście można wskazywać na swoistego rodzaju lukę kompetencyjną), niezwykle ważne jest dopasowanie wyborów edukacyjno-zawodowych do potrzeb rynku pracy. Potrzeby te ulegają częstym zmianom, co wynika z dynamiki przeobrażeń gospodarki i rynku pracy. To zatem bardzo istotne, by młodzi ludzie

⁶ Aktywność ekonomiczna ludności Polski. IV kwartał 2014, GUS, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa 2015, stat.gov.pl/download/gfx/.../aktywnosc_ekonomiczna_iv_kw_2014.pdf [30.07.2015].

⁷ Trwa niedobór talentów. Jak współczesny HR może poradzić sobie z tym wyzwaniem? Raport ManopowerGroup 2014.

mieli nieograniczony dostęp do najświeższych i najbardziej rzetelnych informacji o rynku pracy. Dostęp ten zapewnić powinien system poradnictwa zawodowego, czego (jak wskazują badania) oczekują sami studenci.

Równie wysoko ocenianą formą pomocy (blisko 77% wskazań) było wsparcie w określeniu potrzeb związanych z doskonaleniem zawodowym, tj. oczekiwanie pomocy w zakresie doboru odpowiednich szkoleń, warsztatów, studiów uzupełniających itp. (rysunek 2).

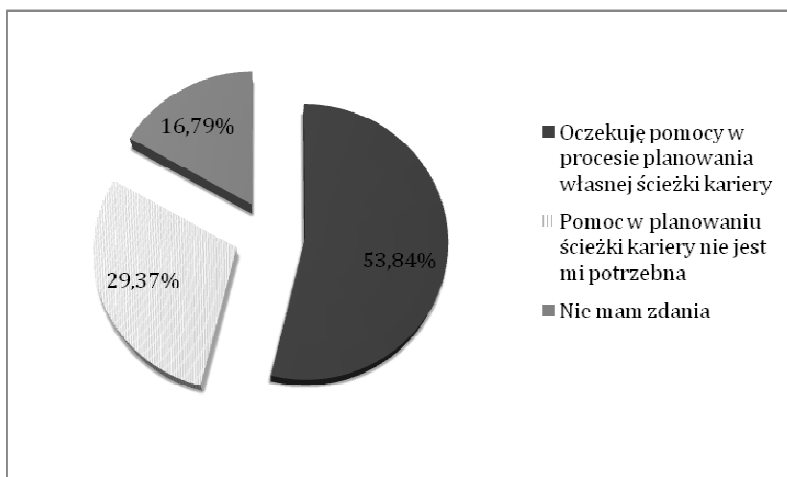
Rys. 2. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem wsparcia w procesie doskonalenia zawodowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Przypuszczać można, iż studenci aktualnie mają pewne problemy w związku z planowaniem działań służących uzupełnianiu kwalifikacji i kompetencji zawodowych. Zgodnie z raportem *Młodzi na rynku pracy*, większość badanych studentów i absolwentów nie podnosi swoich kompetencji, ani też nie planuje dalszego kształcenia/dokształcania się. Nawet w chwili, kiedy pozostają bez zatrudnienia⁸. Być może wynika to z faktu, że, jak wynika z opisywanych badań, respondenci nie mają wiedzy na temat zapotrzebowania rynku pracy (a co za tym idzie nie do końca wiedzą, które kompetencje powinni szczególnie rozwijać). Brak należytej wiedzy na temat rynku pracy może skutecznie utrudniać adekwatny wybór treści i formy doskonalenia zawodowego. To bowiem właśnie głównie na podstawie oczekiwań rynku pracy, ale także i swoich własnych predyspozycji, aspiracji, celów zawodowych, jak również ewentualnych słabszych stron jako przyszłego pracownika studenci

⁸ M. Jelonek, K. Kasperek, M. Magierowski, *Młodzi na rynku pracy – pracownicy, przedsiębiorcy, bezrobotni*, Wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2015, s. 41-42, http://bkl.parp.gov.pl/system/files/Downloads/20150410104351/PARP_mlodzi_na_ryнку_pracy_srodek.pdf?1428655484 [01.08.2015].

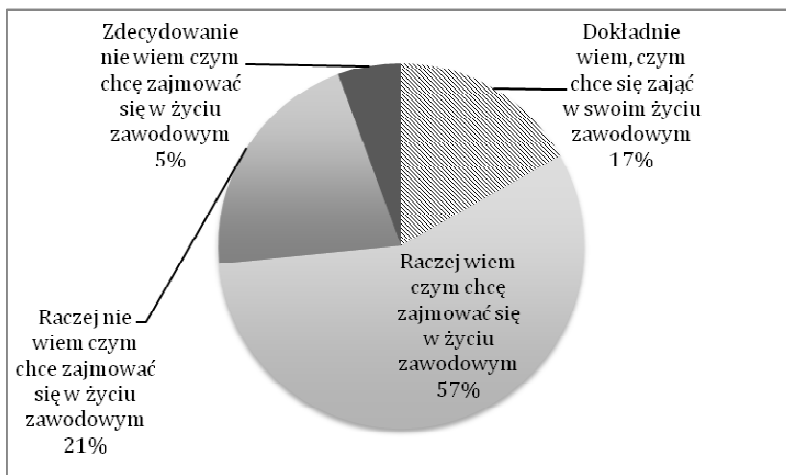
określać powinny swoje potrzeby i plany dotyczące doskonalenia zawodowego. Co więcej, w określaniu swoich potrzeb związanych z doskonaleniem zawodowym niezwykle istotna (obok znajomości zapotrzebowania rynku pracy oraz swojego potencjału) jest świadomość własnych celów zawodowych. Posiadanie celów oraz sprecyzowanych planów zawodowych ułatwia planowanie i podejmowanie adekwatnych wyborów edukacyjno-zawodowych oraz działań związanych z doskonaleniem zawodowym. Tymczasem, jak wynika z przeprowadzonych badań, ponad połowa respondentów oczekuje pomocy podczas konstruowania planów i wyznaczania ścieżki własnej kariery zawodowej (rysunek 3).

Rys. 3. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem wsparcia w planowaniu ścieżki kariery

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

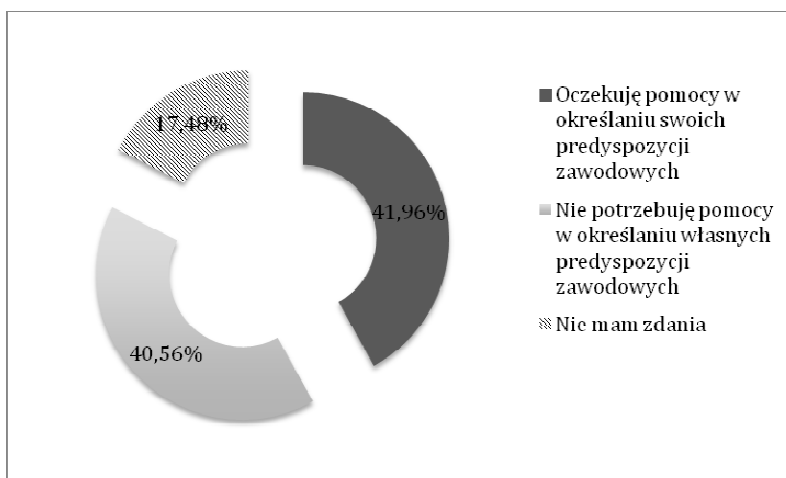
W toku badania dostrzeżono, iż jedynie 16,8% badanych respondentów dokładnie wie, czym chciałaby się zająć w życiu zawodowym, 56,64% raczej wie co chciałaby w przyszłości robić, podczas, gdy ponad ¼ badanych nie ma sprecyzowanych celów zawodowych (rysunek 4) – co niewątpliwie utrudnia tej grupie również konstruowanie planów rozwoju ścieżki kariery (w tym planów związanych z doskonaleniem zawodowym).

Rys. 1. Plany zawodowe studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

W dalszej kolejności postanowiono zweryfikować jaka jest świadomość studentów na temat własnego potencjału zawodowego oraz określić czy badani respondenci oczekują wsparcia podczas dokonywania analizy swoich predyspozycji zawodowych oraz mocnych i słabych stron. Z przeprowadzonych badań wynika, że blisko 42% badanych deklaruje, że potrzebuje pomocy w określaniu własnych predyspozycji zawodowych (rysunek 5), choć podkreślić należy również, że jednocześnie podobna liczba osób (ponad 40%) uważa, że takie wsparcie nie jest im potrzebne.

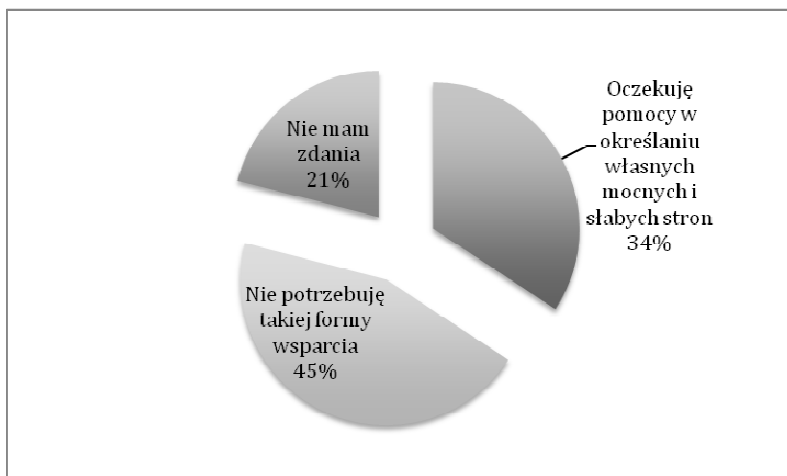

Rys. 5. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem pomocy w określaniu własnych predyspozycji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Pomocy w określaniu własnych mocnych i słabych stron potrzebuje ponad 1/3 badanych, podczas gdy blisko połowa respondentów nie odczuwa potrzeby korzystania z porady w tym

względzie (choć podkreślić należy, że 20% osób nie potrafiło się jednoznacznie określić, co może wskazywać na to, że nie wszyscy spośród nich świadomi są swoich mocnych i słabych stron) (rysunek 6).

Rys. 6. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem pomocy w określaniu własnych mocnych i słabych stron jako przyszłego pracownika

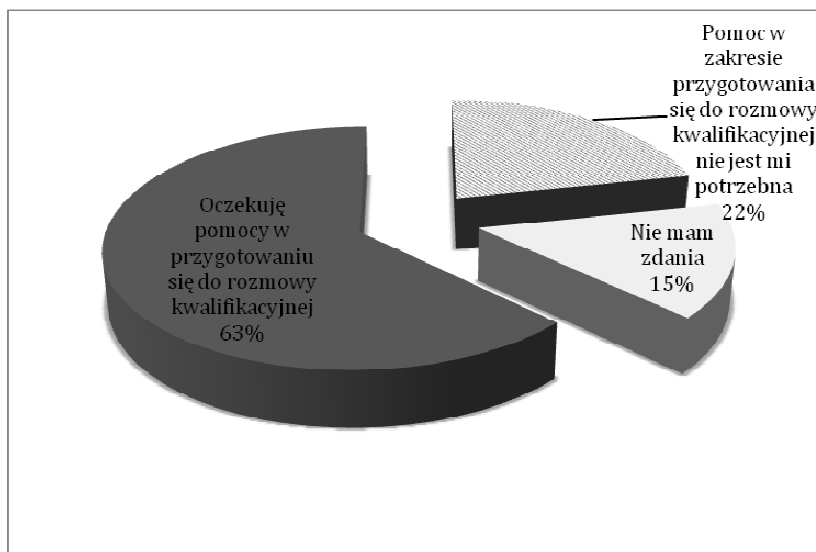
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Analiza wyników badań pozwala zatem na potwierdzenie sformułowanego uprzednio założenia, iż w kontekście zmian jakie następują na rynku edukacji i pracy (a w szczególności chaosu informacyjnego i braku dostępu do klarownych informacji zawodowych) badani studenci potrzebują pomocy w planowaniu własnej ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej. Na podstawie zgromadzonych danych należałoby jednak sprecyzować, iż respondenci w szczególności oczekują wsparcia w zakresie określenia indywidualnych potrzeb związanych z doskonaleniem zawodowym. Działania te w dużej mierze zależne są od znajomości specyfiki rynku pracy, świadomości własnego potencjału zawodowego oraz precyzyjnego określenia własnych celów zawodowych. W tym kontekście należy zaznaczyć, iż badani respondenci częściej aniżeli pomocy w zakresie określenia własnych predyspozycji zawodowych, czy też mocnych i słabych stron oczekują rzetelnej i transparentnej informacji na temat rynku pracy – w tym na temat zapotrzebowania pracodawców oraz pomocy w wyznaczaniu ścieżki kariery zawodowej. Działania pomocowe w kierunku konstruowania indywidualnych planów zawodowych oraz określania potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego powinny zatem stanowić ważny obszar poradnictwa zawodowego oferowanego studentom oraz absolwentom. Pomoc ta polegać może na:

- wsparciu studentów i absolwentów w doprecyzowaniu celów i planów zawodowych;
- udzielaniu im informacji na temat zapotrzebowania rynku pracy oraz informacji na temat możliwości z jakich mogą skorzystać w związku z podnoszeniem swoich kompetencji,
- świadczenia pomocy w zakresie doboru treści i form doskonalenia zawodowego – tak, by były one adekwatne do potrzeb rynku pracy.

W kontekście roli jaką poradnictwo zawodowe powinno pełnić w procesie tranzycji studentów i absolwentów na rynek pracy należałoby dodać, że większość respondentów oczekuje pomocy w przygotowaniach do szeroko rozumianego poszukiwania pracy.

W przeprowadzonym badaniu blisko 2/3 studentów chciałoby uzyskać informacje, które pomogłyby im dobrze przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej (rysunek 7).

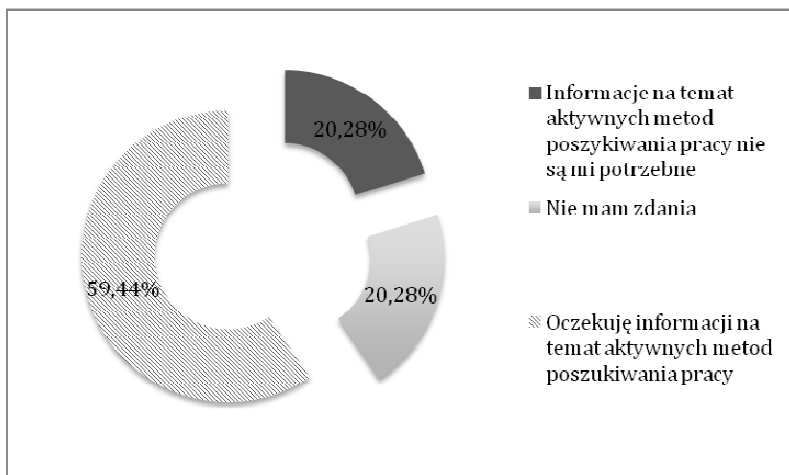

Rys. 7. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem pomocy w przygotowaniu się do rozmowy kwalifikacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

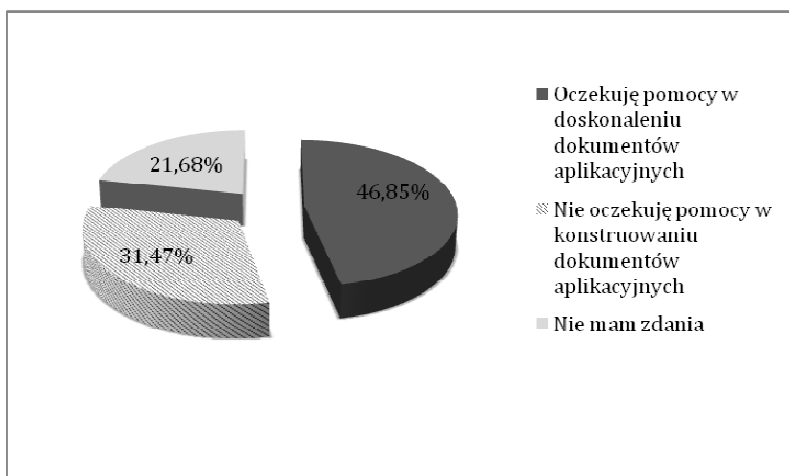
Pomoc w tym zakresie mogłaby polegać zarówno na przekazaniu informacji związanych z zasadami skutecznej autoprezentacji, efektywnej komunikacji (werbalnej i niewerbalnej), jak również na treningu – ćwiczeniu umiejętności autoprezentacji podczas symulacji rozmów kwalifikacyjnych np. w trakcie warsztatów, zajęć grupowych.

Ponadto, blisko 60% badanych studentów chciałoby poszerzyć swoją wiedzę na temat aktywnych metod poszukiwania pracy (rysunek 8), a prawie połowa respondentów oczekuje pomocy w udoskonaleniu swoich dokumentów aplikacyjnych (rysunek 9).

Rys. 8. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem informacji na temat aktywnego poszukiwania pracy

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Rys. 9. Oczekiwania studentów związane z uzyskaniem informacji na temat konstruowania dokumentów aplikacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Wspomniane potrzeby wynikać mogą z faktu, że jak wynika z badań, studenci nie czują się na ogół przygotowani do skutecznego i efektywnego poszukiwania pracy. Co więcej, aktywności jakie podejmują uczelnie w celu przygotowania studentów do wkroczenia na rynek pracy nie są oceniane w sposób pozytywny. Jak wynika z raportu *Pierwsze kroki na rynku pracy*, jedynie 7,7% osób pozytywnie ocenia działania uczelni w zakresie przygotowania studentów do poszukiwania pracy, podczas gdy ponad 60% badanych ocenia te działania negatywnie⁹. Jako, iż jest to obszar działań raczej zaniedbywany przez uczelnie

⁹ *Pierwsze kroki na rynku pracy*, s. 30-31.

wyższe – stanowić on może, a nawet powinien pole działania poradnictwa zawodowego. Współcześnie bowiem swoista autoprezentacja na rynku pracy, do której zaliczyć można właśnie konstruowanie dokumentów aplikacyjnych, rozmowę kwalifikacyjną oraz wszelkie inne formy bezpośredniego kontaktu z potencjalnym pracodawcą, stanowi często o konkurencyjności na rynku pracy.

Co ciekawe, respondenci nie wykazali zbyt dużego zainteresowania korzystaniem z pomocy w zakresie przygotowania się do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, czy też szeroko pojętego samodzielnego kreowania miejsca pracy. Świadczyć to może o niskiej gotowości studentów do podejmowania innych aktywności aniżeli praca etatowa (jak wynika z badań młodzi ludzie obecnie wysoko cenią sobie pewność i stabilność zatrudnienia oraz możliwość pracy w oparciu o bezterminową umowę o pracę¹⁰, wskazuje się ponadto, iż młodzi ludzie niezbyt często wykazują się przedsiębiorczością¹¹ i inicjatywą w samodzielnym kreowaniu własnej kariery zawodowej¹²). Tymczasem, jak wskazują badania prowadzone wśród pracodawców¹³, kompetencje samoorganizacyjne (w tym przedsiębiorczość) oraz interpersonalne są jednymi z najbardziej cenionych na współczesnym rynku pracy (niemalże niezależnie od branży). Ponadto przypomnieć należy, iż specyfika współczesnego rynku sprawia, że kreatywne podejście do planowania własnej kariery zawodowej, samodzielne stwarzanie szans i okazji rynkowych bywa jedną z najskuteczniejszych metod rozwoju zawodowego. Doradcy zawodowi współpracujący z studentami i absolwentami powinni zatem zaznajamiać swoich klientów z owymi wyzwaniami, uświadamiać im ich specyfikę i zachęcać ich do rozwoju cenionych na rynku kompetencji oraz podejmowania inicjatywy w zakresie kreowania własnej kariery (zwłaszcza, iż obecnie badani respondenci wydają się być niezainteresowanymi tego typu formami rozwoju ścieżki kariery).

Zakończenie

Na podstawie powyżej prezentowanych badań można stwierdzić, że istnieje realne zapotrzebowanie na usługi z zakresu poradnictwa zawodowego wśród studentów. Studenci uznają te usługi za przydatne i wyrażają chęć skorzystania z takiej formy pomocy. Ponadto badania wykazały, że studenci potrzebują wsparcia w zakresie planowania własnej kariery zawodowej (choć głównie pomoc ta miałaby polegać na udzielaniu rzetelnych informacji na temat rynku pracy oraz wsparciu w doborze form doskonalenia zawodowego adekwatnych do zapotrzebowania pracodawców). Co istotne również, znaczna część studentów potrzebuje pomocy w przygotowaniach do wkroczenia na rynek pracy i poszukiwania zatrudnienia (choć aktualnie większość z nich nie jest zbyt gotowa, ani nawet zainteresowana przygotowaniem się do samodzielnego tworzenia własnego miejsca pracy).

¹⁰ por. m. in. A. Wziątek-Staško, *Motywatory niematerialne skutecznymi narzędziami doskonalenia procesu motywowania w organizacjach zarządzających różnorodnością*. „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie” 2014, nr 73, s. 693.

¹¹ *Pierwsze kroki*, *op. cit.*, s. 46-47

¹² m. in. D. Piróg, *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2013, nr 9, s. 311.

¹³ szerzej m. in. M. Kocór, A. Strzebońska, *op. cit.*; A. Budnikowski, D. Dabrowski, U. Gąsior, S. Macioł, *op. cit.*

Mając na uwadze wynikający z badań fakt, że pewnym problemem podczas konstruowania planów doskonalenia zawodowego może być niedobór informacji na temat rynku pracy, czy też swoisty chaos informacyjny, niezwykle istotną powinnością współczesnego poradnictwa zawodowego jest gromadzenie i dostarczanie adekwatnych, rzetelnych informacji zawodowych, które ułatwiać mogą studentom i absolwentom planowanie ich kariery zawodowej. Ponadto doradcy zawodowi powinni być gotowi do świadczenia pomocy – udzielania informacji, porad na które jest szczególnie zapotrzebowanie. Na podstawie analizy potrzeb badanych studentów względem treści poradnictwa zawodowego, można ogólnie stwierdzić jakiego typu informacji oraz porad potrzebują studenci. Wnioskować można, iż głównie istnieje zapotrzebowanie na: informacje na temat rynku pracy dotyczące oczekiwań pracodawców, zapotrzebowania lokalnego rynku pracy (w zakresie poszukiwanych zawodów, profesji, jak również kompetencji); porady dotyczące zaplanowania dalszej ścieżki kariery (w tym szczególnie określenie potrzeb związanych z doskonaleniem zawodowym) oraz wsparcie w szeroko pojmowanym procesie poszukiwania zatrudnienia.

Bibliografia

- Aktywność ekonomiczna ludności Polski. IV kwartał 2014, GUS, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa 2015, stat.gov.pl/download/gfx/.../aktywnosc_ekonomiczna_iv_kw_2014.pdf [30.07.2015].
- Budnikowski A., Dąbrowski D., Gąsior U, Macioł S. *Pracodawcy o poszukiwanych kompetencjach i kwalifikacjach absolwentów uczelni – wyniki badania*, [w:] E-mentor 2012, nr 4, <http://www.e-mentor.edu.pl/artykul/index/numer/46/id/946> [01.08.2015].
- Dauwalder J-P., *From heuristics to life-designing: New tools for coping with complex situations*, [w:] J. Górna, D. Kukla (red.), *Vocational Counselling: changes and challenges on the labour market*, Wyd. AJD, Częstochowa 2014.
- Duda W., *Career advisory service In the face of economic changes and challenges of the labour market*, [w:] G. Wieczorek, D. Kukla (red.), *An outline of the Polish Careers*, Wyd. AJD, Częstochowa 2010.
- Jakimiuk B., *Planowanie kariery zawodowej wobec przemian rynku pracy*, [w:] B-E. Ertelt, W. Duda, K. Kurek (red.), *Współczesne problemy poradnictwa zawodowego*, Wyd. im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2013.
- Jelonek M., Kasperek K., Magierowski M., *Młodzi na rynku pracy – pracownicy, przedsiębiorcy, bezrobotni*, Wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2015, http://bkl.parp.gov.pl/system/files/Downloads/20150410104351/PARP_mlodzi_na_ryнку_pracy_srodek.pdf?1428655484 [01.08.2015].
- Kargulowa A., *O teorii i praktyce poradnictwa*, Wyd. PWN, Warszawa 2006.
- Kocór M., Strzebońska A., *Zapotrzebowanie na pracowników. Na podstawie badań pracodawców i ofert pracy zrealizowanych w 2013 roku w ramach IV edycji projektu Bilans Kapitału Ludzkiego. Edukacja, a rynek pracy – część I, Raport Bilans Kapitału Ludzkiego*, Wyd. Parp Warszawa 2014.
- Lamb R., *Poradnictwo zawodowe w zarysie*, Wyd. Krajowy Urząd Pracy, Warszawa 1998.
- Piróg D., *Absolwenci szkół wyższych na rynku pracy w warunkach kryzysu*, „Przedsiębiorczość – Edukacja” 2013, nr 9.
- Pukelis K., *Relation of career designing theories and career counseling strategies: for creative person's career development*, [w:] J. Górna, D. Kukla (red.), *Vocational counselling changes and challenges on the labour market*, Publishing House of Jan Długosz University in Częstochowa, Częstochowa 2014.
- Rezolucja Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie lepszego uwzględniania poradnictwa przez całe życie w strategiach uczenia się przez całe życie (2008/C 319/02), Dziennik Unii Europejskiej z dnia 13.12.2008.
- Sultana R. *Strategie usług poradnictwa zawodowego w społeczeństwie wiedzy – europejskie trendy, działania i wyzwania. Raport CEDEFOP*, Wyd. Cedefop. Biuro oficjalnych Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2004.

-
- Trwa niedobór talentów. Jak współczesny HR może poradzić sobie z tym wyzwaniem?* Raport ManpowerGroup 2014.
- Wziętek-Staško A., *Motywatory niematerialne skutecznymi narzędziami doskonalenia procesu motywowania w organizacjach zarządzających różnorodnością*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie” 2014, nr 73.
- Zajac M., *Zarządzanie rozwojem zawodowym oraz karierą własną wobec wyzwań rynku pracy*, [w:] D. Kukła, W. Duda (red.), *Współczesne uwarunkowania rynku pracy*, Wyd. Im. Stanisława Podobińskiego Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2015.